

III

(Akty przygotowawcze)

EUROPEJSKI KOMITET EKONOMICZNO-SPOŁECZNY

444. SESJA PLENARNA W DNIACH 22 I 23 KWIETNIA 2008 R.

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji „Konkurencyjność europejskich regionów dzięki badaniom naukowym i innowacjom. Wkład w szybszy wzrost gospodarczy oraz lepsze i liczniejsze miejsca pracy”

COM(2007) 474 wersja ostateczna

(2008/C 211/01)

Dnia 16 sierpnia 2007 r., działając na podstawie art. 262 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, Komisja Europejska postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

komunikatu Komisji „Konkurencyjność europejskich regionów dzięki badaniom naukowym i innowacjom. Wkład w szybszy wzrost gospodarczy oraz lepsze i liczniejsze miejsca pracy”.

Sekcja Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 3 kwietnia 2008 r. Sprawozdawcą był Antonello PEZZINI.

Na 444. sesji plenarnej w dniach 22 i 23 kwietnia 2008 r. (posiedzenie z 22 kwietnia) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny przyjął 130 głosami — 2 osoby wstrzymały się od głosu — następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 Komitet może z przekonaniem poprzeć inicjatywę Komisji tylko pod warunkiem, że uwzględni ona nie tylko problemy dotyczące potrzeb, ale również i przede wszystkim zajmie się optymalizacją oferty w sposób pozwalający na uniknięcie niepowodzeń i biurokracji.

1.2 Komitet jest głęboko przekonany, że promowanie działań na szczeblu lokalnym i regionalnym, jak również zdolność tworzenia sieci współpracy w celu realizacji strategii lizbońskiej, mają podstawowe znaczenie dla wspólnych działań z zakresu badań i rozwoju prowadzących z powodzeniem do tworzenia i rozwoju innowacyjnych przedsiębiorstw na całym terytorium Unii Europejskiej, a przede wszystkim dla zapewnienia udziału podmiotów gospodarczych i społecznych działających w terenie w realizacji wspólnych celów w dziedzinie lepszych i liczniejszych miejsc pracy w ramach zrównoważonego i konkurencyjnego rozwoju na szczeblu światowym.

1.3 Komitet ponownie potwierdza znaczenie trójkąta wiedzy (edukacja, badania naukowe i innowacje), który odgrywa podstawową rolę w promowaniu wzrostu i zatrudnienia, oraz stwierdza, że priorytetową sprawą jest przyspieszenie reform, wspieranie osiągnięć najwyższej klasy w szkolnictwie wyższym i w partnerstwie między uniwersytetami, ośrodkami badawczymi i przedsiębiorstwami oraz zapewnienie, by wszystkie sektory

edukacji i kształcenia odgrywały w pełni swoją rolę we wspieraniu kreatywności i innowacji, w szczególności na szczeblu lokalnym i regionalnym. Dotyczy to w szczególności pewnych konkretnych regionów — euroregionów — gdzie w sieć współpracy zaangażowani są sąsiedzi i partnerzy z obszarów wykraczających poza granice państwowe.

1.4 Komitet stwierdza, że kwestie dotyczące konkurencyjności oraz rozwoju gospodarczego, społecznego i zatrudnienia w europejskich regionach powinny być podjęte przez wszystkich uczestników poprzez bardziej proaktywne i skoordynowane działania niż było to do tej pory, co umożliwi optymalizację konkretnych wyników w realizacji celów strategii lizbońskiej.

1.5 Komitet podziela całkowicie diagnozę postawioną przez Komisję na temat luk we wspólnym i skoordynowanym wykorzystaniu instrumentów Wspólnoty, ale wyraża ubolewanie, że po okresie ponad dziesięciu lat ta zasadnicza kwestia jest nadal podejmowana pod kątem analizy bez wskazania sedna problemu w celu rozwinięcia nowych możliwości „**inżynierii współbieżnej**” (*simultaneous engineering*) ⁽¹⁾ między różnymi rodzajami wspólnotowej i europejskiej pomocy.

1.6 Komitet stwierdza, że kierowanie się wyłącznie zapotrzebowaniem przy udzielaniu pomocy jest konieczne, ale niewystarczające. Uważa, że należy wyjść poza deklaracje o konieczności większej uwagi ze strony regionów, i przejść do:

⁽¹⁾ Tak jak to jest stosowane w dokumentach Komisji, w znaczeniu równoczesnego projektowania.

- terytorialnej strategii na rzecz badań naukowych oraz rozwoju technologicznego i innowacji;
- specjalnego uwzględnienia współpracy transgranicznej (euroregiony);
- skoordynowanego wykorzystania instrumentów wspólnotowych;
- szerszej oferty informacyjnej na temat sposobności oferowanych na szczeblu krajowym i europejskim;
- znacznego ograniczenia formalności biurokratycznych.

1.7 Zdaniem Komitetu należy zająć się dogłębnie ofertą w celu utworzenia ram zapewniających spójność i dostępność wszystkich proponowanych instrumentów na rzecz konkurencyjnego rozwoju terytoriów europejskich poprzez usunięcie przeszkód prawnych i przeszkód wynikających z różnic w terminach rozpoczęcia i przyznania pomocy finansowej.

1.8 Komitet stwierdza, że konieczne jest opracowanie praktycznego przewodnika europejskiego przedstawiającego w skrócie:

- rodzaje wspólnotowej i ogólnoeuropejskiej pomocy, z której można skorzystać;
- różnice dotyczące wymogów kwalifikujących i kryteriów oceny;
- synchronizację i asynchronizację pod względem procedur i zarządzania;
- kompatybilność i komplementarność możliwej pomocy.

1.9 Ponadto Komitet uważa, że nie można już dłużej odkładać konkretnego i szczegółowego działania wspólnotowego mającego na celu zapewnienie nowych możliwości w ramach „inżynierii współbieżnej” między różnymi rodzajami pomocy oraz zoptymalizowanie i skoncentrowanie środków w terenie.

1.10 W związku z tym — tak jak podkreślał już wcześniej ⁽²⁾ — Komitet jest zdania, że należy w pierwszym rzędzie zaradzić problemom związanym z wielością poziomów zarządzania i rozproszeniem pomocy niezbędnej do ożywienia konkurencyjności europejskich regionów i proponuje nową inicjatywę noszącą nazwę „JASMINE — Joint Assistance Supporting Multi-projects for Innovation Networking in Europe” (Wspólna pomoc dla realizacji wielu projektów dotyczących tworzenia sieci w zakresie innowacji w Europie) w celu wypełnienia istniejących luk instytucjonalnych zarówno w odniesieniu do zapotrzebowania, jak i oferty, oraz znacznego ograniczenia formalności biurokratycznych.

1.11 Inicjatywa JASMINE powinna doprowadzić do lepszego zrozumienia i spójności zachowań różnych podmiotów uczestniczących w procesie decyzyjnym w sieci współpracy w kontekście jednolitych i spójnych ram projektów terytorialnych.

⁽²⁾ Por. opinia Dz.U. C 44/1 z 16.2.2008 — sprawozdawca: Gerd WOLF — „Komitet zaleca opracowanie jasnych i zrozumiałych przepisów dotyczących zróżnicowanych instrumentów wspólnotowego wsparcia i koordynacji badań i rozwoju, wraz z podsumowującym zestawieniem (i instrukcją obsługi) wszystkich dostępnych dla Komisji instrumentów i form służących wspieraniu oraz koordynacji celów badań i rozwoju”.

2. Przedmowa

2.1 Europejskie regiony wiedzy muszą sprostać wielu czynnikom zmian, które stanowią zarówno wyzwania, jak i sposobności mające wpływ na możliwość realizacji przez nie celów odnowionej strategii lizbońskiej.

2.2 Wśród czynników zmian możemy wymienić:

— **czynniki zewnętrzne:** bardziej intensywny proces globalizacji, pojawienie się stref kontynentalnych charakteryzujących się dynamicznym wzrostem, znaczący wzrost cen energii i surowców, nieoczekiwany rozwój w zakresie nauki i technologii, internacjonalizacja innowacji, problemy związane ze zmianami klimatycznymi, presja migracyjna często niekontrolowana lub wymykająca się spod kontroli;

— **czynniki wewnętrzne:** starzenie się ludności, ochrona środowiska naturalnego i zachowanie jakości życia, przestarzałe usługi i aparat produkcyjny, modernizacja sektora publicznego, rosnąca interakcja między nową pojawiającą się wiedzą a dostępnymi zasobami ludzkimi, możliwości rozwoju kultury i kreatywności, rozwój wspólnej infrastruktury terytorialnej, zarówno fizycznej, jak i niematerialnej.

2.3 Komitet miał już wcześniej sposobność wyrazić wielokrotnie swoje stanowisko w sprawie powyższych kwestii zarówno z ogólnego punktu widzenia w ramach wdrażania strategii lizbońskiej oraz polityki wspólnotowej w obszarze badań naukowych i innowacji, środowiska naturalnego, edukacji i kształcenia, jak i w odniesieniu do konkretnych dziedzin.

2.4 Komitet miał w szczególności sposobność zwrócić uwagę na potrzebę „[...] umożliwienia całemu terytorium Wspólnoty dostosowania się do wyzwań gospodarki opartej na wiedzy oraz przyczynienia się w ten sposób do tego, aby wszystkie regiony mogły uwzględnić cele z Lizbony” ⁽³⁾.

2.5 Ponadto Komitet powtórzył, że „nowa konfiguracja modeli konkurencyjnych na rynku globalnym narzuca poważne zmiany. Nowe, zintegrowane platformy i sieci zajmować się muszą zagadnieniami związanymi z badaniami i innowacjami, zarządzaniem nowymi zasobami ludzkimi, promocją, marketingiem, finansowaniem, kredytowaniem, logistyką oraz zarządzaniem obsługą rynku i klienta” ⁽⁴⁾.

2.6 Komitet powtarza swoją opinię, że wspieranie działań na szczeblu lokalnym i umiejętność ich włączenia do sieci współpracy w celu realizacji strategii lizbońskiej mają podstawowe znaczenie dla wspierania tworzenia innowacyjnych przedsiębiorstw w ramach zrównoważonego i konkurencyjnego rozwoju. Powinny tym zostać objęte w szczególności te regiony (euroregiony) i formy działalności, w których w systemy współpracy w sieci zaangażowani są sąsiedzi i partnerzy z obszarów wychodzących poza granice państwowe.

⁽³⁾ Patrz: opinia w Dz.U. C 10/88 z 14.1.2004, sprawozdawca: Henri MALOSSE.

⁽⁴⁾ Patrz: opinia w Dz.U. C 255/1 z 14.10.2005.

2.7 W swojej opinii w sprawie zielonej księgi „Europejska Przestrzeń Badawcza: nowe perspektywy” Komitet zalecił „[...] uzupełnienie europejskiej przestrzeni badawczej o europejską przestrzeń wiedzy, tak aby stworzyć europejskie społeczeństwo wiedzy” i wskazał przy tym, „[...] że koordynacja ze strony Komisji jest [...] konieczna dla zapewnienia efektywnych struktur kierowniczych i doradczych, a także sprawnej organizacji pracy” ⁽⁵⁾.

2.8 Komitet zwrócił także uwagę na znaczenie „trójkąta wiedzy”: edukację, badania naukowe i innowacje, który odgrywa podstawową rolę w promowaniu wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. Z tego względu należy przyspieszyć reformy, wspierać osiągnięcia najwyższej klasy w szkolnictwie wyższym i w partnerstwie między uniwersytetami, ośrodkami badawczymi i przedsiębiorstwami oraz zapewnić, aby wszystkie sektory edukacji i kształcenia odgrywały w pełni swoją rolę we wspieraniu kreatywności i innowacji, w szczególności na szczeblu regionalnym i lokalnym.

2.9 Komitet uważa, że kwestie konkurencyjności oraz rozwoju gospodarczego, społecznego i zatrudnienia regionów europejskich powinny być podjęte przez wszystkich uczestników poprzez bardziej proaktywne i skoordynowane działania. Komisja powinna podjąć starania, aby przezwyciężyć ograniczenia nałożone przez różne podstawy prawne i kryteria proceduralne w celu zoptymalizowania konkretnych wyników w realizacji celów strategii lizbońskiej przy pomocy różnych instrumentów budżetu Wspólnoty, oraz odpowiedzieć na potrzeby podatnika, w tym odnośnie do skuteczności wspólnego dostępu, koordynacji, synergii i zgodności czasowej mechanizmów, które mogą być wdrożone na szczeblu wspólnotowym i ogólnoeuropejskim, tak by osiągnąć masę krytyczną konieczną do uzyskania efektu dźwigni.

2.10 Zgodnie z zintegrowanymi wytycznymi dla wzrostu i zatrudnienia w ramach odnowionej agendy lizbońskiej polityka spójności obejmuje trzy strategiczne priorytety ⁽⁶⁾:

- zwiększenie atrakcyjności państw członkowskich, regionów i miast (miast nauki ⁽⁷⁾) poprzez poprawę dostępności, zapewnienie odpowiedniej jakości poziomu usług oraz zachowanie stanu środowiska;
- wspieranie innowacyjności, przedsiębiorczości oraz rozwoju gospodarki opartej na wiedzy poprzez wykorzystywanie możliwości w dziedzinie badań i zastosowania innowacji, w tym nowych technologii informacyjnych i komunikacyjnych;
- tworzenie lepszych i liczniejszych miejsc pracy poprzez zainteresowanie większej liczby osób zdobyciem zatrudnienia oraz działalnością gospodarczą, zwiększenie zdolności adaptacyjnych pracowników i przedsiębiorstw oraz zwiększenie inwestycji w kapitał ludzki.

2.11 Jeśli chodzi o ofertę, trudności napotymane w zapewnieniu efektu dźwigni i skoordynowanego wykorzystania dostępnych instrumentów finansowych dla osiągnięcia tych

celów wynikają ze specyficznych cech tych instrumentów, a są to mianowicie:

- różne strategie w zakresie zarządzania i procedur, którym podlegają te instrumenty;
- ich wymiar, głównie terytorialny lub ponadnarodowy;
- specyfika celów, jakie są dla nich określone;
- różne podstawy prawne;
- przekazanie odpowiedzialności, kompetencji decyzyjnych i zarządczych różnym departamentom oraz instytucjom.

2.12 Jeśli chodzi o zapotrzebowanie, można stwierdzić, że dla regionów charakterystyczne są następujące kwestie:

- brak wspólnej i wyraźnie określonej wizji strategii terytorialnej w zakresie badań naukowych i rozwoju technologicznego oraz innowacji;
- trudności w zakresie informacji i komunikacji;
- brak wystarczających umiejętności zarządzania złożonymi projektami, które posiadają wielopoziomą strukturę o różnych celach;
- niewystarczający rozwój klastrów produkcyjnych i okręgowych sieci współpracy;
- nieodpowiedni rozwój umiejętności zawodowych, technicznych i organizacyjnych koniecznych do optymalnego wykorzystania strategii na rzecz innowacji.

2.13 Należy podjąć kwestię wspomnianych braków, zapewniając pomoc techniczną i koordynację od chwili rozpoczęcia każdego programu wspólnotowego.

2.14 Wydaje się, że godne uznania inicjatywy w zakresie synergii, widoczne w założeniach różnych programów i pomocy strukturalnej oraz odnoszące się do tego samego okresu 2007–2013, mogą stanowić konieczny, ale niewystarczający warunek dla zoptymalizowania konkretnych wyników.

2.15 Komitet miał sposobność wyrazić swoje pozytywne stanowisko w sprawie inicjatyw Komisji, takich jak JEREMIE (Wspólne europejskie zasoby dla mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw) i zaproponował utworzenie „centrum koordynacji JEREMIE” pełniącego funkcję jednostki koordynacyjnej i informacyjnej dla różnych działań, kładąc przy tym nacisk na fakt, że „brakuje projektu pozwalającego na koordynację i dopracowanie licznych obecnie dostępnych instrumentów kredytowych” ⁽⁸⁾.

2.16 Komitet popiera i podziela w całości deklarację Danuty Hübner, komisarz ds. polityki regionalnej, w sprawie inicjatyw Jasper, JEREMIE i JESSICA ⁽⁹⁾, „które przyczyniają się do dynamiki i rodzą oczekiwania na nowe inwestycje, wzrost gospodarczy i zatrudnienie w państwach członkowskich i regionach, jak również pośród partnerów społecznych we wszystkich regionach Unii Europejskiej”.

⁽⁵⁾ Patrz: opinia w Dz.U. C 44 z 16.2.2008.

⁽⁶⁾ Decyzja Rady z dnia 6 października 2006 r.

⁽⁷⁾ Patrz: inicjatywa dot. miast nauki
www.sciencecities.eu.

⁽⁸⁾ Patrz: opinia w Dz.U. C 110 z 9.5.2006.

⁽⁹⁾ JEREMIE: Wspólne europejskie zasoby dla mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw; JESSICA: Wspólne europejskie wsparcie na rzecz trwałych inwestycji w obszarach miejskich; JASPERS: Wspólna inicjatywa wsparcia projektów w regionach europejskich.

2.17 Komitet wyraża pogląd, że wytyczne przyjęte przez Komitet Badań Naukowo-Technicznych Unii Europejskiej, CREST⁽¹⁰⁾, i opublikowane we wrześniu 2007 r. stanowią ważny instrument ukierunkowujący, nawet jeśli ograniczony do interakcji między wspólnotowym programem ramowym w dziedzinie badań naukowych, rozwoju technologicznego i demonstracji a nowymi funduszami strukturalnymi.

3. Propozycja Komisji

3.1 Propozycja Komisji Europejskiej opisuje potencjalne efekty synergii wynikające z koncepcji instrumentów finansowania strategii europejskich w dziedzinie badań naukowych, innowacji i spójności, które są udostępnione zainteresowanym podmiotom w celu zwiększenia konkurencyjności europejskich regionów zgodnie z ich możliwościami w zakresie wykorzystania tych instrumentów.

3.2 Propozycja wskazuje na następujące główne instrumenty działania: siódmy program ramowy (7PR) w zakresie badań i rozwoju technologicznego, nowy program ramowy na rzecz konkurencyjności i innowacji (CIP) oraz nowe wytyczne dotyczące funduszy strukturalnych i funduszu spójności.

3.3 Komisja stwierdza, że działała poprzez szereg koordynacyjnych grup doradczych, które wydały następujące zalecenia:

- opracowanie specjalnej strategii skoordynowanego wykorzystania programu ramowego i programów polityki spójności w ramach ich strategii w dziedzinie badań i rozwoju oraz innowacji;
- lepsze zarządzanie strategiami w dziedzinie badań i rozwoju oraz innowacji dzięki wymianie i rozbudowanym kontaktom;
- konkretne efekty synergii w celu wzmocnienia i rozwoju możliwości dla badań i rozwoju oraz innowacji, wspierania osiągnięć najwyższej klasy, uwzględniania roli małych i średnich przedsiębiorstw, rozwijania współpracy na szczeblu europejskim i międzynarodowym oraz zwiększenia gospodarczego wykorzystania wyników prac;
- lepsza komunikacja i szersza współpraca między krajowymi i regionalnymi podmiotami oraz korzystającymi ze wsparcia;
- wykorzystanie działań specjalnego programu „Możliwości” stanowiącego element siódmego programu ramowego dla skoordynowanych działań;
- zwiększenie efektów synergii między polityką spójności a siódmym programem ramowym w odniesieniu do infrastruktury naukowo-badawczej przy udziale państw członkowskich.

3.4 Komisja wzywa państwa członkowskie do usprawnienia mechanizmów skoordynowanego przygotowania i wykorzystania instrumentów Wspólnoty poprzez wprowadzenie systemów mających na celu informowanie zainteresowanych podmiotów o udostępnionych im możliwościach i zobowiązuje się do opublikowania do końca 2007 roku praktycznego przewodnika po możliwościach finansowania dla ośrodków badawczych określających również warunki przewidziane przez

mechanizmy na szczeblu krajowym i regionalnym w celu ułatwienia skoordynowanego dostępu do finansowania.

4. Uwagi ogólne

4.1 Komitet podpisuje się całkowicie pod diagnozą postawioną przez Komisję w sprawie niedociągnięć w dziedzinie wspólnego i skoordynowanego wykorzystania wskazanych przez nią instrumentów Wspólnoty, ale nie popiera terapii, ponieważ uważa ją za niedostateczną dla realizacji celów wyznaczonych przez strategię wspólnotową, w szczególności w dziedzinie badań naukowych, innowacji i kształcenia.

4.2 Komitet zgadza się z Komisją⁽¹¹⁾, że „zasadnicze znaczenie dla realizacji odnowionego Partnerstwa na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia mają działania w zakresie wspierania gospodarki opartej na wiedzy, zwłaszcza poprzez badania naukowe, rozwój technologiczny i innowacje”, ale uważa, że partnerstwo powinno opierać się na wspólnej odpowiedzialności wszystkich zainteresowanych podmiotów, przede wszystkim na szczeblu wspólnotowym, a także na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym.

4.3 Zdaniem Komitetu należy wyjść poza opracowanie strategii terytorialnej na rzecz badań i rozwoju technologicznego oraz innowacji, wykorzystując w większym zakresie:

- narzędzia prognozowania i analizy SWOT⁽¹²⁾ w celu określenia strategicznych możliwości regionów;
- działania mające na celu budowanie potencjału i kształcenie osób z odpowiednimi kwalifikacjami;
- zwiększenie atrakcyjności zatrudnienia w dziedzinie badań i rozwoju, w celu zapobieżenia drenażowi mózgowi zarówno wewnątrz UE, jak i do innych części świata;
- wymianę ekspertów o wysokich kwalifikacjach oraz innowacyjnych doświadczeń;
- wsparcie rozwoju i koordynacji przemysłowych okręgów wiedzy;
- wykorzystanie europejskich platform technologicznych w powiązaniu ze wspólnymi inicjatywami europejskimi;
- skoordynowane użycie instrumentów wspólnotowych poprzez stworzenie interaktywnych systemów mających na celu informowanie zainteresowanych podmiotów o oferowanych im sposobnościach;
- możliwości komunikacji i wymiany doświadczeń przede wszystkim między MŚP.

4.4 Zdaniem Komitetu należy zająć się dogłębnie ofertą w celu zapewnienia ram pozwalających na łatwy dostęp do wszystkich proponowanych instrumentów na rzecz konkurencyjnego rozwoju terytoriów europejskich zgodnie z celami „terytorium społecznie odpowiedzialnego”, poprzez włączenie partnerów społecznych, izb handlowych, świata akademickiego oraz zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego zgodnie ze strategią europejskiej zrównoważonej polityki przemysłowej⁽¹³⁾, zarówno w obszarze zrównoważonej produkcji, jak i konsumpcji.

⁽¹¹⁾ Patrz: COM(2007) 474 wersja ostateczna.

⁽¹²⁾ SWOT: mocne strony, słabe strony, szanse, zagrożenia (*Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats*).

⁽¹³⁾ COM(2007) 374 wersja ostateczna z dnia 4 lipca 2007 r.

⁽¹⁰⁾ Wytyczne CREST — 1 czerwca 2007 r.

4.5 Komitet uważa ponadto, że wymienione instrumenty — mające wkład, poprzez badania i innowacje, w szybszy wzrost oraz lepsze i liczniejsze miejsca pracy, a także konkurencyjność regionów europejskich — zostały wskazane tylko częściowo w porównaniu do możliwych wspólnotowych instrumentów pomocy oraz niewystarczająco w odniesieniu do wachlarza możliwości stworzonych dla regionów europejskich oraz do potrzeb koordynacji dostępnych instrumentów ogólnoeuropejskich i międzynarodowych.

4.6 Komunikat nie wspomina — lub robi to w sposób marginesowy⁽¹⁴⁾ — o takich możliwościach pomocy, jakie podane są poniżej:

- Europejski Bank Inwestycyjny i jego szeroki wachlarz ofert;
- inicjatywa „Innowacja 2010” (i2i);
- działania dotyczące współpracy podjęte na szczeblu europejskim i wspólnotowym, takie jak Europejskie Forum Strategii ds. Infrastruktur Badawczych (ESFRI) lub Europejskie Platformy Technologiczne;
- wyposażenie dla europejskich pracowników w dziedzinie nauki i technologii, program sponsorowania przez EBI uniwersyteckich badań naukowych (EIBURS);
- program STAREBEI (STAgEs de REcherche BEI — stypendia badawcze EBI), sieci uniwersyteckie EBI;
- regionalne i lokalne koperty finansowe na rzecz badań i rozwoju oraz innowacji;
- publiczne i prywatne inwestycje w badania i rozwój oraz projekty innowacyjne;
- usługi w dziedzinie technologii informacyjnych i komunikacyjnych (TIK) oraz audiowizualnych;
- zintegrowany program działania dotyczący programu prac „Edukacja i szkolenie 2010”, na który składają się inne programy sektorowe w zakresie „uczenia się przez całe życie na rzecz wiedzy, kreatywności i innowacji”⁽¹⁵⁾ i który stanowi integralną część „trójkąta wiedzy” (edukacja, badania naukowe i innowacje);
- instrumenty wspólnotowej pomocy w zakresie społeczeństwa informacyjnego powiązane z programami określonymi w ramach inicjatywy „i2010”⁽¹⁶⁾;
- wkład dialogu społecznego w umocnienie społeczeństwa wiedzy;
- rozwój kształcenia ustawicznego i szkolenia okresowego;
- Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji⁽¹⁷⁾ mający na celu zapewnienie konkretnego i jednorazowego wsparcia dla ułatwienia reintegracji zawodowej pracownikom w sektorach lub dziedzinach przeżywających wstrząs spowodowany poważnymi zakłóceniami gospodarczymi⁽¹⁸⁾.

4.7 Ponadto komunikat nie uwzględnia programów i inicjatyw ogólnoeuropejskich, które nie są wspólnotowe, ale oddziałują na rozwój innowacyjny na terytorium Unii Europejskiej, takich jak:

- inicjatywa EUREKA, sieć ogólnoeuropejska przeznaczona dla instytucji badawczo-rozwojowych pracujących na rzecz przemysłu i ukierunkowanych na rynek, która wspiera konkurencyjność europejskich przedsiębiorstw poprzez uruchomienie kontaktów i sieci innowacyjnych w 36 różnych krajach, z którymi Komisja podpisała umowę o współpracy;
- program Eurostars, wspólna inicjatywa UE-Eureka według ponad europejskiego schematu wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw na rzecz rozwoju nowych produktów i usług przeznaczonych na rynek;
- Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju (EBOR), który zawarł z Komisją porozumienie o partnerstwie mające na celu wsparcie opracowania dużych projektów współfinansowanych ze środków Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), w szczególności w nowych państwach członkowskich w latach 2007–2013;
- program LEED-OECD (Local Economic and Employment Development Programme — Program na rzecz Lokalnego Rozwoju Gospodarczego i Tworzenia Miejsc Pracy), który określa, analizuje i rozpowszechnia innowacyjne pomysły na rzecz rozwoju lokalnego oraz przyczynia się do usprawnienia zarządzania małymi i średnimi przedsiębiorstwami, w tym we współpracy z Komisją Europejską;
- Bank Rozwoju Rady Europy (BRRE), który zawarł umowę o partnerstwie z Komisją Europejską i finansuje projekty społeczne mające na celu wzrost spójności gospodarczej i społecznej oraz wzmocnienie integracji społecznej, ochrony środowiska naturalnego i rozwoju kapitału ludzkiego w regionach;
- różne działania i inicjatywy dotyczące euroregionów;
- inicjatywy dotyczące „miast nauki”.

4.8 Ponadto zdaniem Komitetu w celu wspólnego i skoordynowanego wykorzystania instrumentów, które mogą być użyte na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym⁽¹⁹⁾ przez różne podmioty (z uwzględnieniem rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 art. 54 ust. 5), należałoby dokładniej sprecyzować wspomniane trudności i przeszkody nie tylko w odniesieniu do różnych podstaw prawnych, specjalizacji tematycznej, obszarów geograficznych, warunków wdrożenia, ale także w zakresie odnoszącym się do podstawowych różnic powodujących niekiedy skutek wykluczenia, takich jak:

- charakter ponadnarodowy projektów lub jego brak;

⁽¹⁴⁾ Patrz: SEC(2007) 1045 z 16 sierpnia 2007 r.

⁽¹⁵⁾ Patrz: COM(2007) 703 wersja ostateczna z 12 listopada 2007 r.

⁽¹⁶⁾ Patrz: COM(2007) 146 wersja ostateczna.

⁽¹⁷⁾ Patrz: COM(2006) 91 wersja ostateczna.

⁽¹⁸⁾ Patrz: opinia w Dz.U. C 318 z 23.12.2006.

⁽¹⁹⁾ Por. opinia w Dz.U. C 44/1 z 16.2.2008: „Istniejące instrumenty wspólnotowego wsparcia i koordynacji. Komitet zaleca natomiast opracowanie ogólnych, jednoznacznych i zrozumiałych przepisów odnoszących się do różnorodnych instrumentów wspólnotowego wsparcia i koordynacji badań i rozwoju. W tym celu bardzo przydatne byłoby opracowanie przez Komisję zestawienia i opisu (tj. zrozumiałej »instrukcji obsługi«) wszystkich dostępnych jej instrumentów oraz form wsparcia i koordynacji. Na tej podstawie możliwe byłoby dokonanie oceny, czy ich wzrastająca liczba wciąż jeszcze pozwala na jasne określenie i rozgraniczenie zadań i czy wciąż są one przejrzyste i łatwe do zastosowania zarówno dla potencjalnych beneficjentów, jak i dla urzędników samej Komisji, czy też raczej konieczne jest uporządkowanie ich na nowo”.

- zgodność terminów rozpoczęcia;
- zgodność terminów przyznania pomocy finansowej;
- zgodność terminów realizacji;
- możliwość i umiejętność podzielenia globalnego projektu związanego z terytorialnym działaniem na szereg „podprojektów”, które mogą być rozpoczęte zgodnie z wymogami poszczególnych programów i instrumentów wspólnotowych, ogólnoeuropejskich czy międzynarodowych.

4.9 Komitet stwierdza, że konieczne jest opracowanie praktycznego przewodnika europejskiego, który w zestawieniu podsumuje rodzaje dostępnej pomocy wspólnotowej i ogólnoeuropejskiej, różne kryteria oceny oraz kompatybilność i uzupełniający się charakter możliwych form pomocy.

4.10 Komitet przypomina o potrzebie skoordynowanego i wspólnego działania w dziedzinie „więzi pomiędzy wspólnymi strategiami strukturalnymi a polityką na rzecz badań naukowych i innowacji Unii Europejskiej, o co wielokrotnie się zwracał”, i podkreśla, „że ścisła koordynacja pomiędzy tymi obszarami polityki jest konieczna, aby uzyskać optymalny poziom operacyjny synergii i zapewnić pełne spełnienie potrzeb obywateli, przedsiębiorstwa i społeczeństwa, mając na względzie globalny cel dotyczący zrównoważonego i harmonijnego wzrostu średnio/długoterminowego zgodnie ze zintegrowanym podejściem »problem solving« w dziedzinie badań, rozwoju technologicznego i demonstracji oraz kluczowego czynnika, jaki »te poziomy synergii« stanowią dla rozwoju niematerialnych inwestycji”⁽²⁰⁾.

4.11 Komitet kładzie nacisk na wielość strategii wspólnotowych, które wraz z polityką spójności i polityką badawczą wnoszą wkład w realizację celu dotyczącego konkurencyjnego rozwoju regionów europejskich, i potwierdza potrzebę zintegrowanego i skoordynowanego podejścia, biorąc pod uwagę następujące kwestie:

- zrównoważona polityka przemysłowa, jak podkreśliła Rada Europejska w Brukseli w grudniu 2007 r., aby „(...) budować zintegrowane podejście do konkurencyjności Europy wspierane zrównoważoną polityką przemysłową, połączoną z innowacyjnością i umiejętnościami, i zarazem rozwijać wymiar zewnętrzny tego podejścia w celu zapewnienia wyrównanych szans”⁽²¹⁾;
- przegląd polityki jednolitego rynku europejskiego w celu zapewnienia korzystnych warunków dla innowacji, ochrony własności intelektualnej, współpracy pomiędzy uniwersytetami, przedsiębiorstwami i ośrodkami badawczymi oraz rozwoju polityki w zakresie normalizacji prawnej;
- polityka społeczna i zatrudnienia, poprzez zagwarantowanie wszystkim obywatelom zorganizowanego dialogu społecznego, wspólnych zasad elastycznego rynku pracy i bezpieczeństwa socjalnego⁽²²⁾, a także wspieranie aktywności osób starszych oraz polityki w zakresie aktywnej integracji i kształcenia ustawicznego wszystkich obywateli;

⁽²⁰⁾ Patrz: opinia w Dz.U. C 40 z 15.2.1999.

⁽²¹⁾ Rada Europejska w Brukseli — 14 grudnia 2007 r., Konkluzje Prezydencji.

⁽²²⁾ Tak jak zostało to sformułowane we wnioskach Rady Europejskiej z 13–14 marca 2008 r. (pkt 16) i w opiniach EKES-u.

- polityka rozwoju i zrównoważonej konsumpcji, która obejmuje działania badawcze i zastosowanie czystych innowacyjnych technologii oraz zakłada zintegrowaną politykę w dziedzinie klimatu, energii i zrównoważonego gospodarowania zasobami naturalnymi oraz zrównoważonej produkcji i konsumpcji.

4.12 Zgodnie z powyższym Komitet ponawia wnioski, jakie już wcześniej sformułował⁽²³⁾:

- „opracować i przyjąć globalną strategię wspólnotową na rzecz racjonalizacji istniejących mechanizmów i zintegrowania różnych właściwych strategii europejskich, która z poszanowaniem specyfiki regionalnej nada jednolity charakter pomocy wspólnotowej, mając na celu konkurencyjność oraz trwały i harmonijny rozwój Unii Europejskiej”;
- „opracować zintegrowane instrumenty dla lokalnych, regionalnych i krajowych rynków innowacji (...)”;
- „określić stopień integracji i konieczne interakcje pomiędzy tymi rynkami w taki sposób, by zapewnić kompatybilność i lepszą synchronizację pomiędzy procesami decyzyjnymi i wykonawczymi strukturalnej polityki spójności i polityki na rzecz badań i rozwoju technologicznego oraz innowacji w celu ich pełnej i skutecznej integracji”;
- „określić nowe sposoby zintegrowanego użycia instrumentów w obszarze spójności oraz badań, rozwoju technologicznego i demonstracji, poprzez procedury oraz uproszczone i w miarę możliwości ujednolicone i automatyczne metody, opierając się w pełni na zaferowanych możliwościach (...) modulowania poziomów wsparcia dla badań i rozwoju technologicznego przedsiębiorstw (...)”;
- „stworzyć systemy kontroli i monitorowania wspólnych działań w zakresie badań, rozwoju technologicznego i demonstracji oraz spójności mające na celu ocenić ich skuteczność na podstawie uzyskanych wyników w stosunku do zadeklarowanych celów, przy pomocy wstępnie określonych i zharmonizowanych wskaźników wykonania oraz benchmarkingu na szczeblu regionalnym”.

4.12.1 Komitet opowiada się również za uwzględnieniem wspólnotowych programów kształcenia.

4.13 Komitet wyraża ubolewanie, że po upływie dziesięciu lat ta zasadnicza kwestia jest nadal podejmowana pod kątem analizy, bez wskazania sedna problemu, który wymaga udzielenia pomocy wspólnotowej mającej na celu zapewnienie „nowych możliwości **inżynierii współbieżnej**” pomiędzy różnymi rodzajami pomocy — w zakresie technologii, demonstracji, innowacji, rozpowszechniania, kształcenia, środków finansowych — skoncentrowanej na poprawie zatrudnienia i struktury przemysłu różnych jednostek terytorialnych⁽²⁴⁾.

⁽²³⁾ Patrz: opinia Dz.U. C 40 z 15.2.1999.

⁽²⁴⁾ Patrz: przypis 23.

4.14 Zdaniem Komitetu **nie można dalej odraczać konkretnego i szczegółowego działania wspólnotowego**, jeśli chce się uniknąć strat pod względem konkurencyjności regionów europejskich i zatrudnienia.

5. Propozycja EKES-u

*Inicjatywa JASMINE (Wspólna pomoc dla realizacji wielu projektów dotyczących tworzenia sieci w zakresie innowacji w Europie — **Joint Assistance Supporting Multiprojects for Innovation Networking in Europe**)*

5.1 EKES podkreśla zdecydowanie, że inicjatywa JASMINE powinna stanowić dobrowolny instrument pozwalający uprościć i usunąć przeszkody biurokratyczne, proceduralne i koncepcyjne we wspólnej realizacji programów ogólnoeuropejskich, wspólnotowych, krajowych i regionalnych zgodnie z przyspieszonym rozwojem europejskiej przestrzeni badawczej.

5.2 Komitet wyraża pogląd, że w chwili obecnej sprawą priorytetową jest przeciwdziałanie problemom wynikającym z wielości poziomów zarządzania różnymi mechanizmami stosowanymi do ożywienia konkurencyjności regionów europejskich i proponuje wdrożenie nowej inicjatywy JASMINE (Wspólna pomoc dla realizacji wielu projektów dotyczących tworzenia sieci w zakresie innowacji w Europie — *Joint Assistance Supporting Multiprojects for Innovation Networking in Europe*) w celu wypełnienia istniejących luk instytucjonalnych zarówno w odniesieniu do zapotrzebowania, jak i oferty w dziedzinie pomocy na rzecz innowacji i badań naukowych w regionach.

5.3 Działanie wspólnotowe powinno opierać się na polityce tworzenia sieci współpracy — policy networking — i powinno doprowadzić do podjęcia konkretnych kroków w następujący sposób:

— stworzenie inicjatywy wspólnotowej, która przykładowo mogłaby nosić nazwę **„Inicjatywy wspólnotowej JASMINE”**, działającej równolegle do inicjatyw Jasper, JEREMIE oraz JESSICA, w celu rozwinięcia działań związanych z pomocą techniczną przeznaczoną dla władz krajowych, regionalnych i lokalnych oraz zainteresowanych podmiotów, i która ma na celu zapewnienie naprawę skutecznej koordynacji działań wspólnotowych, ogólnoeuropejskich i krajowych, by odpowiedzieć na potrzeby **„inżynierii współbieżnej”** pomiędzy różnymi rodzajami pomocy;

— działanie ma na celu lepsze zrozumienie i spójność zachowań różnych podmiotów jako uczestników procesu decyzyjnego w sieci współpracy oraz ich wzajemną zależność pod względem informacji, możliwości zarządzania, umiejętności i środków finansowych przeznaczonych na jednoczesne rozpoczęcie wielopoziomowych działań związanych z zarządzaniem w kontekście jednolitych i spójnych ram projektów terytorialnych zarówno w odniesieniu do partnerstwa prywatno-publicznego (PPP), jak i do krajowych, wspólnotowych i ponadnarodowych projektów;

— pionowa polityka współpracy sieciowej, która łączy instytucje zarządzające na różnych szczeblach (międzynarodowym, wspólnotowym, krajowym i regionalnym) w szczegółowo określone i zorganizowane systemy współpracy;

— pozioma polityka współpracy sieciowej, która obejmuje podmioty publiczne i prywatne działające na danym terytorium, takie jak władze lokalne, przedsiębiorstwa, instytucje bankowe, organizacje pozarządowe, grupy interesu i instytucje dialogu społecznego ⁽²⁵⁾;

— wdrożenie **Centrum Koordynacji JASMINE jako wspólnotowej jednostki kontaktowej** i informacyjnej — między innymi poprzez specjalną stronę internetową, unikając przy tym nadmiernej centralizacji ⁽²⁶⁾ — dla różnych poziomów i różnych rodzajów działania — podlegających różnorodnym zasadom i wyposażonych w różne kompetencje w dziedzinie zarządzania wewnątrz i na zewnątrz służb Komisji — w celu zoptymalizowania ich wyników;

— realizacja **wspólnotowej sieci centrów koordynacji JASMINE w regionach tego pragnących**, aby sprostać problemom związanym z globalną koncepcją projektów podzielonych na wiele podprojektów; powiązanie pomiędzy aspektem terytorialnym i ponadterytorialnym tych podprojektów; wyszukiwanie partnerów ponadnarodowych i krajowych dla propozycji grupujących kilka projektów; zgodność terminu ich rozpoczęcia, zgodność terminów przyznania pomocy finansowej, zgodność terminów ich realizacji, zakaz kumulacji;

— dobrowolne ustanowienie przez regiony **regionalnych funduszy holdingowych JASMINE**, podlegających akredytacji Komisji według kryteriów dotyczących rentowności, skuteczności, obiektywności, równości traktowania i przejrzystości procedur, które powinny opierać się na wstępnie zdefiniowanych schematach opracowanych przez Komisję;

— zainicjowanie **wspólnotowego działania perspektywicznego „Konkurencyjność regionów europejskich”**, korzystającego z doświadczeń uzyskanych przez Generalną Dyрекcję ds. Badań Naukowych i angażującego najwyższe kierownictwo wszystkich zainteresowanych służb Komisji oraz biura reprezentacji politycznej regionów, Parlament Europejski, Komitet Regionów i Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny;

— włączenie specjalnego benchmarkingu odnośnie do „powodzenia (...) nowych metod zarządzania opartych na przejrzystości, uproszczeniu i prawdziwym partnerstwie z lokalnymi i regionalnymi podmiotami gospodarczymi i społecznymi” ⁽²⁷⁾;

— działania budujące potencjał administracji lokalnej oraz podmiotów gospodarczych i społecznych, wsparcie w zakresie rozwoju ponadnarodowych sieci współpracy mających na celu realizację projektów na zasadach partnerstwa, monitorowanie synergii i zgodności czasowej projektów, wspieranie przejrzystych i interaktywnych działań w zakresie komunikacji i informacji.

⁽²⁵⁾ Patrz: DG ds. Polityki Regionalnej, KE, styczeń 2003 r.

⁽²⁶⁾ Por. opinia w Dz.U. C 44/1 z 16.2.2008: „Należy z pewnością uniknąć wrażenia, że Komisja dąży do centralnego kierowania badaniami europejskimi. W przeciwnym razie byłby to kolejny element podsycający i tak już istniejące obawy obywateli w państwach członkowskich przed nadmierną centralizacją w Brukseli”.

⁽²⁷⁾ Patrz: opinia w Dz.U. C 10/88 z 14.1.2004.

5.4 Nowe priorytety programów regionalnych, skoncentrowane na innowacji, konkurencyjności i wzajemnym uczeniu się przez całe życie zawodowe, powinny przyczynić się do rozwoju aktywnych strategii mających na celu zwiększenie i wsparcie konkurencyjności regionów dzięki finansowaniu regionalnych i międzyregionalnych działań perspektywicznych, klastrów produkcyjnych i okręgowych sieci współpracy, które gwarantują wspólną wizję strategiczną dla każdego regionu mogącą posłużyć jako podstawa działania związanego z pomocą techniczną na rzecz optymalizacji wspólnego wykorzystania najodpowiedniejszych instrumentów krajowych, wspólnotowych, ogólnoeuropejskich oraz partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP).

5.5 Inicjatywa JASMINE mogłaby odgrywać rolę znaku jakości dla różnych organizacji i programów finansowych w celu ułatwienia przyjęcia bezpośrednich projektów uzupełniających lub organizowanych na dalszych etapach dzięki protokołom ustaleń lub umowom o współpracy pomiędzy Komisją Europejską a innymi organizacjami wspólnotowymi lub pozawspólnotowymi czy też za pomocą przepisów administracyjnych Komisji przeznaczonych dla jej różnych służb zajmujących się różnymi programami. Dzięki temu wiele różnych organów dostarczających pomocy finansowej, rozpatrujących pakiet propozycji, przyjmowałoby tylko jedną dokumentację dotyczącą danego projektu.

5.6 Cel wyznaczony przez inicjatywę JASMINE polega na wspieraniu uruchomienia środków finansowych podlegających różnym poziomom zarządzania i różnym szczeblom oraz systemom sprawowania rządów, zarówno publicznych, jak i prywatnych, w celu osiągnięcia optymalnej masy krytycznej

zasobów, co umożliwi wzmocnienie globalnego efektu dźwigni dla uzyskania jednolitych ram wieloprojektowych, które odpowiadają wspólnej wizji strategicznej regionu europejskiego na rzecz rozwoju jego mocnych stron w dziedzinie technologii i innowacji.

5.7 JASMINE powinna oprzeć się na doświadczeniach inicjatywy rynków pionierskich, na europejskich platformach technologicznych i na wspólnych inicjatywach technologicznych, a także na wynikach programów ERA-NET i ERA-NET PLUS, inicjatyw „Regiony na rzecz zmian gospodarczych” i „Pro Inno” oraz inicjatyw JEREMIE, JASPERS i JESSICA ⁽²⁸⁾.

5.8 Wreszcie JASMINE mogłaby zoptymalizować starania w zakresie innowacji i badań poczynione przez regiony oraz przedsiębiorstwa, zasoby ludzkie, uniwersytety, ośrodki badawcze i władze w nich działające, między innymi poprzez wspólnoty wiedzy i innowacji (WWI) należące do Europejskiego Instytutu Technologii (EIT), ale należy przypomnieć, że innowacje stanowią głównie działalność gospodarczą, która powinna mieć możliwość rozwoju w jak najlepszych ramach operacyjnych, w szczególności pod względem systemu podatkowego odnoszącego się do działalności badawczej, traktowania i ochrony własności intelektualnej oraz udostępniania placówek nauczania i kształcenia najwyższej klasy, aby móc doprowadzić do stworzenia lepszych i liczniejszych miejsc pracy.

5.9 Inicjatywa JASMINE mogłaby także przyczynić się do wykorzystania mocnych stron charakterystycznych dla danego regionu i wpłynąć na zwiększenie wymiany w zakresie innowacji i badań.

Bruksela, 22 kwietnia 2008 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Dimitris DIMITRIADIS

⁽²⁸⁾ Patrz: przypis nr 9.